

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
321, 557, 557¹, 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 514¹
STRAIPSNIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VST) yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui atskaitinga nuolatinės specialiosios parengties valstybės įstaiga, kurios paskirtis – atkurti ir (ar) užtikrinti viešąją tvarką ypatingų ir ekstremaliųjų situacijų atvejais, o karo metu ginkluotųjų pajėgų sudėtyje ginti valstybę, taip pat atlikti kitas šio ir kitų įstatymų nustatytas funkcijas. Šio įstatymo 6 straipsnio 4 punkte išskirtas VST uždavinys – užtikrinti svarbių valstybės objektų apsaugą, atitinkamai pagal to paties įstatymo 7 straipsnio 7 punktą VST pavesta funkcija – saugoti svarbius valstybės objektus pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą sąrašą¹.

Atsižvelgiant į šiuo metu susidariusią geopolitinę situaciją bei hibridinių konfliktų pavojų Lietuvos Respublikoje, VST būtina turėti svertus užkardyti bei fiksuoti pažeidimus saugomuose svarbiuose valstybės objektuose. Vienas iš tokių svertų yra asmenų administracinė atsakomybė už įvykdytus administracinius nusižengimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad VST šiuo metu neturi galimybės taikyti administracinę atsakomybę asmenims už svarbių valstybės objektų fizinę saugą reglamentuojančių teisės aktų nevykdymą ar pažeidimą, taip pat už neteisėtą bepiločių orlaivių naudojimą virš tokių objektų. Susidarius nepaprastajai situacijai – kilus karui, masiniams neramumams, po stichinių nelaimių, masinės evakuacijos ir kt., smarkiai padidėjus nusikalstamumo lygiui, viena iš pagrindinių užduočių VST būtų apsunkinti priešišškai nusiteikusių asmenų žvalgybinę ir diversinę veiklą saugomuose objektuose. Todėl VST pareigūnai privalo užtikrinti fizinės saugos reikalavimų² nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiuose objektuose laikymąsi, o administracinę atsakomybę už tokių reikalavimų nevykdymą turi būti proporcinga (adekvati) ir atitinkanti pažeidimo pavojaus pobūdį.

Be to, įvertinus tai, kad galiojančiame Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 557 straipsnyje už neteisėtą patekimą į karinę teritoriją numatyta tik dvidešimtys–penkiasdešimtys eurų bauda, o pagal ANK 557¹ straipsnį už filmavimą karinėse ar žvalgybos teritorijose taip pat tik dvidešimtys–penkiasdešimtys eurų (pakartotinai iki vieno šimto penkiasdešimt eurų), turint omeny, kad karinės ir žvalgybos teritorijos turi ne mažesnę strateginę reikšmę nei nacionaliniam saugumui užtikrinti esama civilinė infrastruktūra, būtina peržiūrėti ir sistemiškai suderinti minėtuose straipsniuose numatytas sankcijas.

¹ Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1090 „Dėl Vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašo patvirtinimo“ patvirtintą svarbių valstybės objektų sąrašą VST pavesta saugoti 13 tokių objektų.

² Pažymėtina, kad ministrai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi bei įgyvendindami Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimo Nr. 699 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą“ 2 punktą, tvirtina jų valdymo sričiai priskirtų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir infrastruktūros fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimus, kurie įmonėms yra kaip pagrindinės gairės organizuojant fizinę apsaugą. Atitinkamai nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovai, remdamiesi ministrų patvirtintais reikalavimais (ir kaip nurodyta minėto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje, būdami atsakingi už saugos reikalavimų įgyvendinimą), fizinės apsaugos reikalavimus sukonkretina nustatydami įmonės fizinės apsaugos tvarką, įmonės fizinės apsaugos sistemos reglamentą, įmonės leidimų režimą ir t. t.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 321, 557, 557¹, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 514¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – ANK projektas) siekiama:

1) VST pavesti administracinių nusižengimų teiseną pradėti, administracinių nusižengimų tyrimą atlikti ir administracinių nusižengimų protokolus surašyti už administracinius nusižengimus, susijusius su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, jų įrenginių ir turto apsauga, taip pat už Bepiločių orlaivių ir bepiločių orlaivių sistemų (toliau – UAS) naudojimo taisyklių pažeidimus;

2) užtikrinti fizinės³ saugos reikalavimų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiuose objektuose laikymąsi ir užkirsti kelią neteisėtam asmenų patekimui ar bandymui patekti į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbias įmones ar nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, įrenginių ir turto apsaugos zonas;

3) užkirsti kelią neteisėtam svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kuriuos draudžiama filmuoti, fotografuoti ar kitu būdu vizualizuoti, filmavimui, fotografavimui ar vizualizavimui kitu būdu arba gautos vaizdinės informacijos perdavimui kitiems asmenims;

4) numatyti proporcingas sankcijas už fizinės saugos reikalavimų pažeidimus ne tik nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiuose objektuose ir jų teritorijose, bet ir karinėse ar žvalgybos teritorijose.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. +370 5 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyresnioji patarėja Jurgita Laskevičiūtė (tel. +370 5 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt). Rengiant Įstatymo projektą dalyvavo VST Štabo Teisės skyriaus vyriausiasis specialistas Vaclovas Žylė (tel. + 370 700 48 043, el. p. vaclovas.zyle@vstarnyba.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs objektai (įmonės, įrenginiai ir turtas) numatyti Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme, kurio 18 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Vyriausybė tvirtina objektų, kurių fizinę apsaugą vykdo vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigos, sąrašą (už nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kurie neįtraukti į nurodytą sąrašą, fizinės apsaugos organizavimą atsakingi nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovai).

Konkrečių svarbių valstybės objektų, kuriuos pavesta saugoti VST, sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1090 „Dėl Vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašo patvirtinimo“. Sprendimai dėl pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto įtraukimo į šiuo nutarimu patvirtintą

³ Atsižvelgus į tai, kad įmonių veiklos apsauga apima tokias sritis kaip nacionaliniam saugumui svarbių įmonių sandorių patikra, įslaptintos informacijos apsauga ir pan., o šios sritys nėra susijusios su VST ir policijos, užtikrinančių viešąją tvarką, veikla, administracinę atsakomybę siūloma numatyti už fizinės (ne veiklos) saugos reikalavimų pažeidimus, kad nebūtų viršytos tarnybų, taikančių administracinę atsakomybę, kompetencijų ribos.

saugomų svarbių valstybės objektų sąrašą ir (ar) išbraukimo iš jo priimami Nacionalinio saugumo komisijos pasiūlymu, atsižvelgus į Nacionalinio krizių valdymo centro atliktą nacionalinį galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos vertinimą ar pakitus aplinkybėms, dėl kurių turėtų būti įvertintas svarbių valstybės objektų apsaugos užtikrinimo būtinumas.

Atitinkamai Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 15 straipsnio 5 punkte numatyta, kad Vidaus reikalų ministerija ar jos įgaliosios institucijos⁴ (t. y. VST) vykdo ir užtikrina branduolinės energetikos objektų, išskyrus Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklą, fizinę apsaugą, įskaitant riboto patekimo ir saugomų zonų kontrolę, ir per Lietuvos Respublikos teritoriją vežamų Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų nustatytų kiekių branduolinių medžiagų krovinių fizinę apsaugą pagal Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko nustatytus reikalavimus.

Pažymėtina, kad ANK administracinė atsakomybė už teisės pažeidimus, susijusius su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų fizinės saugos reikalavimų nevykdymu (pvz., už neteisėtą patekimą į objektą), iš esmės yra siejama su energetikos sektoriumi⁵, nors pati formuluotė savo turiniu galėtų būti suprantama plačiau – kaip apimanti svarbius valstybės objektus, priskirtinus, pvz., prie finansų ar susisiekimo ministro valdymo srityse veikiančių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir infrastruktūros. Pagal ANK 321 straipsnį administracinę atsakomybę užtraukia patekimas į saugomą objektą, kuriame yra nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, arba į branduolinės energetikos objekto aikštelę neturint tam teisės. O už tokį nusižengimą taikyti administracinę atsakomybę, vadovaujantis ANK 589 straipsnio 49 punktu, įgaliota tik policija. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad už minėtus administracinius nusižengimus numatytos baudos yra nuo trisdešimt iki septyniasdešimt eurų (administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo penkiasdešimt iki dviejų šimtų penkiasdešimt eurų). Toks sankcijos dydis, palyginus su kitais panašaus pobūdžio nusižengimais⁶, vertintinas kaip neproporcingas ir neleidžiantis pasiekti administracinės nuobaudos tikslų. Atitinkamai kaip pažeidimo pobūdžio neatitinkantys baudų dydžiai žiūrint sistemškai nustatyti ir už nusižengimus, susijusius su krašto apsaugos tarnyba: pagal ANK 557 straipsnį už neteisėtą patekimą į karinę teritoriją numatyta dvidešimties–penkiasdešimties eurų bauda (pakartotinumui atveju – nuo keturiasdešimt iki vieno šimto penkiasdešimt eurų), pagal ANK 557¹ straipsnį už žvalgybos institucijos valdomos ir naudojamos teritorijos, įskaitant joje esančius statinius, ar karinės teritorijos filmavimą, fotografavimą ar vizualizavimą kitu būdu arba gautos vaizdinės informacijos perdavimą kitiems asmenims neturint tam teisės numatyta taip pat dvidešimties–penkiasdešimties eurų bauda (pažeidus pakartotinai – nuo penkiasdešimt iki vieno šimto penkiasdešimt eurų).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, remiantis Administracinių nusižengimų registro informacinės sistemos duomenimis, nors pagal ANK 321 straipsnį 2022 m. fiksuoti tik 6, 2024 m. – 4 nusižengimai (2023 m. pažeidimų nenustatyta)⁷, tačiau dėl ANK 557 ir 557¹ straipsniuose nurodytų nusižengimų tendencijos išlieka panašios arba auga: pagal ANK 557 straipsnį 2022 m. fiksuota 11, 2023 m. – 10, 2024 m. – 8 pažeidimai; pagal ANK 557¹ straipsnį 2022 m. – 7, 2023 m. – 6, 2024 m. – net 23 nusižengimai. Pastaroji nusižengimų augimo tendencija, ypač įvertinus esamą geopolitinį kontekstą,

⁴ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. birželio 5 d. įsakymas Nr. 1V-457 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 15 straipsnį“.

⁵ ANK XIX skyrius „Administraciniai nusižengimai, susiję su energetika“.

⁶ Pvz., pagal ANK 514 straipsnį už leidimų sistemos pažeidimą Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos saugomuose objektuose numatyta bauda nuo trijų šimtų iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų.

⁷ Pažymėtina, kad pagal ANK 514 straipsnį, kurio sankcijos pakankamai griežtos, 2022–2024 m. nusižengimų nefiksuota.

signalizuoja apie nustatytą sankcijų nepakankamumą ir tai, kad dabartiniai baudų dydžiai neleidžia pasiekti nuobaudos tikslų ir atgrasyti asmenų nuo tokių pažeidimų darymo.

Be to, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pagal ANK 589 straipsnį VST ne tik neturi įgaliojimų pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl svarbių valstybei objektų fizinės saugos reikalavimų pažeidimų, bet ir dėl ANK 393 straipsnyje numatytų nusižengimų, susijusių su UAS naudojimo taisyklių, nustatytų 2019 m. gegužės 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/947 dėl bepiločių orlaivių naudojimo taisyklių ir tvarkos, pažeidimais, t. y. už neteisėtą skrydžių vykdymą, naudojant UAS, oro erdvėje virš VST saugomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų⁸. Pažymėtina, kad 2024 m. VST fiksavo 24 nesankcionuotus bepiločių orlaivių skrydžius virš VST saugomų svarbių valstybės objektų. Nuo 2025 m. sausio 1 d. iki spalio 1 d. užfiksuoti 23 nesankcionuoti bepiločių orlaivių skrydžių atvejai (iš jų 9 atvejai šalia Vilniaus oro uosto prieigos ir 1 atvejis virš Kauno oro uosto teritorijos). Nesankcionuoti bepiločių orlaivių skrydžiai, vertinant dabartinį geopolitinį kontekstą, turi labai neigiamą poveikį svarbių valstybės objektų apsaugos organizavimui, trukdo šių objektų funkcionavimui, todėl VST įgaliojimų praplėtimas šiuo atveju leistų efektyviau taikyti administracinę atsakomybę, nes ją taikytų tas subjektas, kuris tiesiogiai užfiksuoja pažeidimą ir gali nustatyti kaltininką.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

ANK projektu siūloma pakeisti ANK 321 straipsnį jame paliekant administracinės atsakomybės taikymą už patekimą į branduolinės energetikos objekto aikštelę neturint tam teisės kartu padidinat žemutinę ir viršutinę baudos dydžio ribą, t. y. nustatant, kad patekimas ar bandymas patekti į tokio objekto teritoriją užtraukia baudą nuo vieno šimto penkiasdešimt iki trijų šimtų eurų (pakartotinumui atveju – nuo dviejų šimtų iki penkių šimtų eurų). Taip pat siūloma ANK 321 straipsnį papildyti nauja dalimi, kurioje būtų numatyta administracinė atsakomybė už nurodytą administracinį nusižengimą, padarytą karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos metu, taip pat paskelbus ekstremaliąją situaciją ar įvykus ekstremaliajam įvykiui, jeigu ekstremalioji situacija ar ekstremalusis įvykis kelia pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai. Bauda už tokį nusižengimą būtų nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų eurų.

Atitinkamai ANK 321 straipsnio dispozicijos elemento, susijusio su patekimu į saugomą objektą, kuriame yra nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ar turto, siūlome atsakyti (išbraukti iš administracinių nusižengimų skyriaus, susijusio tik su energetikos sritimi) ir atsakomybę už tokį teisės pažeidimą numatyti naujame ANK 514¹ straipsnyje, kuris būtų įtrauktas į ANK XXV skyrių „Administraciniai nusižengimai, susiję su valdymo tvarka“. Manytina, kad toks teisinis reguliavimas būtų nuoseklesnis, nes apimtų visus (įvairių ūkio sričių) nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbius objektus, ir labiau sistemiškai derantis, nes pagal reguliavimo objektą ir reikalavimų nesilaikymo pasekmes (kylančią grėsmę) svarbių valstybės objektų fizinės saugos reikalavimų pažeidimai savo esme yra panašūs į Vadovybės apsaugos tarnybos saugomų objektų leidimų režimo pažeidimus, už kuriuos atsakomybę numatyta taip pat ANK XXV skyriuje. ANK 514¹ straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės ar įmonės, kuri valdo, naudoja nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbius įrenginius ir turtą ar jais

⁸ Įgaliojimus pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl ANK 393 straipsnyje numatytų nusižengimų turi Lietuvos transporto saugos administracijos pareigūnai, taip pat Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento pareigūnai (pagal 393 straipsnio 4, 5, 8, 9 dalis) ir Karo policijos pareigūnai (pagal 393 straipsnio 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dalis).

disponuoja, vadovo nustatytų fizinės saugos reikalavimų pažeidimas, išskyrus šio straipsnio 3, 4, 5, 6, 7 dalyse numatytus pažeidimus, užtraukia baudą nuo vieno šimto iki dviejų šimtų eurų (pagal 2 dalį, šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtrauktą baudą nuo vieno šimto penkiasdešimt iki trijų šimtų eurų). ANK 514¹ straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės ar įmonės, kuri valdo, naudoja nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbius įrenginius ir turtą ar jais disponuoja, kurią draudžiama filmuoti, fotografuoti ar kitu būdu vizualizuoti, taip pat nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto, kuriuos draudžiama filmuoti, fotografuoti ar kitu būdu vizualizuoti, filmavimas, fotografavimas ar vizualizavimas kitu būdu arba gautos vaizdinės informacijos perdavimas kitiems asmenims neturint tam teisės užtraukia baudą nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų eurų (pagal 4 dalį, pakartotinumui atveju – nuo trijų šimtų iki šešių šimtų eurų). Minėto straipsnio 5 dalyje siūloma numatyti, kad patekimas ar bandymas patekti į tokias įmones ar nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įrenginių ir turto apsaugos zonas, neturint tam teisės, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (pagal 6 dalį, administracinį nusižengimą padarius pakartotinai – baudą nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio eurų). Jeigu numatyti administraciniai nusižengimai būtų padaryti karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos metu, taip pat paskelbus ekstremaliąją situaciją ar įvykus ekstremaliajam įvykiui, jeigu ekstremalioji situacija ar ekstremalusis įvykis kelia pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, bauda būtų nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų eurų. Be to, už nurodyto straipsnio 3, 4 dalyse numatytus administracinius nusižengimus galėtų būti skiriamas neteisėtai gautos vaizdinės informacijos ir jai gauti naudotų priemonių ar įrangos konfiskavimas.

Atsižvelgus į tai, kad karinės ir žvalgybos teritorijos turi ne mažesnę strateginę reikšmę nei nacionaliniam saugumui užtikrinti esama civilinė infrastruktūra, siūloma sistemiškai suderinti sankcijas už panašaus pobūdžio nusižengimus, numatytus ANK 557 ir ANK 557¹ straipsniuose. Už patekimą be leidimo į karinę teritoriją numatyti baudą nuo trijų šimtų iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (pakartotinumui atveju – nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio eurų). Jeigu minėtas administracinis nusižengimas būtų padarytas karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos metu, taip pat paskelbus ekstremaliąją situaciją ar įvykus ekstremaliajam įvykiui, jeigu ekstremalioji situacija ar ekstremalusis įvykis kelia pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, bauda būtų nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų eurų. Už žvalgybos institucijos valdomos ir naudojamos teritorijos, įskaitant joje esančius statinius, ar karinės teritorijos, kurią draudžiama filmuoti, fotografuoti ar kitu būdu vizualizuoti, filmavimą, fotografavimą ar vizualizavimą kitu būdu arba gautos vaizdinės informacijos perdavimą kitiems asmenims neturint tam teisės numatyti baudą nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų eurų (nusižengimą padarius pakartotinai – nuo trijų šimtų iki šešių šimtų eurų). Atitinkamai už minėtą administracinį nusižengimą, padarytą karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos metu, taip pat paskelbus ekstremaliąją situaciją ar įvykus ekstremaliajam įvykiui, jeigu ekstremalioji situacija ar ekstremalusis įvykis kelia pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, siūloma numatyti baudą nuo penkių šimtų iki devynių šimtų eurų.

ANK projektu siūloma nustatyti, kad administracinę atsakomybę už ANK 321 ir 514¹ straipsniuose nurodytus administracinius nusižengimus galėtų taikyti VST ir policijos pareigūnai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad policija pagal ANK 321 straipsnį administracinę atsakomybę taiko ir dabar, todėl atsakomybės taikymas pagal ANK 514¹ straipsnį turinio prasme nebūtų nauja funkcija. Atitinkamai VST vertintina kaip didžiausią patirtį fizinės apsaugos srityje turinti įstaiga, nes ji ne tik saugo konkrečius objektus, bet dalyvauja derinant visų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių saugumo planus, ministerijų rengiamus fizinės ir veiklos apsaugos reikalavimus, konsultuoja nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbias įmones ir kitas suinteresuotas institucijas saugumo

užtikrinimo klausimais. Be to, įvertintus tai, kad VST pareigūnai saugodami svarbius valstybei objektus turi teisę nutupdyti, neutralizuoti pavojų keliančius bepiločius orlaivius⁹, tikslinga jiems taip pat suteikti įgaliojimus pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl ANK 393 straipsnio 4, 5, 8 ir 9 dalyse numatytų nusižengimų, susijusių su UAS naudojimo taisyklių, nustatytų 2019 m. gegužės 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/947 dėl bepiločių orlaivių naudojimo taisyklių ir tvarkos, pažeidimais, t. y. už neteisėtą skrydžių vykdymą, naudojant UAS, virš nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų, kurių fizinę apsaugą vykdo VST¹⁰. Atsižvelgus į tai, kad VST šiuo metu turi įgaliojimus pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus pagal ANK 45 straipsnio 4 dalį, 46 straipsnio 3 dalį, 506 straipsnio 4, 4¹ dalis, 507, 508 straipsnius, 526 straipsnio 5 dalį ir 526¹ straipsnį, administracinės atsakomybės taikymas dėl trijų papildomų straipsnių (t. y. dėl 321 straipsnyje, 393 straipsnio 4, 5, 8, 9 dalyse ir 514¹ straipsnyje nurodytų nusižengimų, ypač turint omeny panašių nusižengimų fiksavimo skaičius, kaip nurodyta šio aiškinamojo rašto 3 punkto priešpaskutinėje ir paskutinėje pastraipose), VST esminės administravimo naštos nesukeltų ir nepareikalautų papildomo finansavimo.

Siūlomi ANK pakeitimai turėtų teigiamą įtaką Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme nurodytų objektų, taip pat karinių objektų apsaugai, ypač įvertinus besikeičiančią geopolitinę situaciją. Minėtų objektų funkcionavimas, efektyvus saugumo užtikrinimas yra tiesiogiai sietinas su Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesais, todėl tokių objektų tinkama apsauga, teisinių prielaidų atitinkamoms tarnyboms proaktyviai veikti ir reaguoti į incidentus sudarymas yra itin svarbus elementas siekiant nustatyti pažeidėjus ir atgrasyti asmenis ateityje nuo panašaus pobūdžio veikų darymo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir, kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo pakeitimai neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto priėmimas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės. Manytina, kad siūlomi pakeitimai leis sustiprinti nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir jų valdomo turto saugumą, tarnyboms operatyviai reaguoti į incidentus, atgrasys asmenis nuo

⁹ Pagal Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostatas VST pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą stabdydamas transporto priemonę, laivą, orlaivį, autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomą objektą, judantį oru, žemės, vandens paviršiumi arba po vandeniu (tarnybinio būtinumo atvejais); užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms; kai būtina pašalinti orlaivio, autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomo objekto, judančio oru, žemės, vandens paviršiumi arba po vandeniu, keliamą pavojų aviacijos saugumui, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugai, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiems įrenginiams ir turtui ar kitiems jo saugomiems objektams.

¹⁰ Pagal ANK XXIX skyriaus nuostatas (590, 615 str.) ANK 589 straipsnyje nurodytų institucijų pareigūnai teiseną pradeda, tyrimą atlieka ir protokolus surašo pagal savo kompetenciją, o jei dėl tam pačiame straipsnyje ar straipsnio dalyje nustatyto administracinio nusižengimo šiuos veiksmus pavesta atlikti skirtingų institucijų pareigūnams, teiseną pradeda ir kitus su tuo susijusius veiksmus atlieka pareigūnai, kurie, vykdydami savo funkcijas, užfiksavo administracinį nusižengimą.

pasikėsinių į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbius objektus siekiant į juos neteisėtai patekti, rinkti su jais susijusią vizualinę ar kitokią informaciją ir pan.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant įstatymą inkorporuoti į teisinę sistemą, nereikės keisti kitų įstatymų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, įgyvendinamųjų teisės aktų parengti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą atskirų specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

„Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės“, „nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs įrenginiai ir turtas“, „administracinė atsakomybė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.